

ACC. N:R M. 14364: 1-18.

Landskap: Småland Upptecknare: Edla Jonasson, Kånared
Härad: Sunnerbo Berättare: " " "
Socken: Heimeryd Berättarens yrke: småb. hustru
Uppteckningsår: 1957 Född år 1892 i Heimeryd

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gudstjänst och nattvardsgång.

s. 1-18.

LUF 107

ACC. NR M. 14364:1.

18/12

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sup 107

1.

Svar på Frågelista No: 107

Detta är vad som Mamma & Mor minbera
sat, samt senare på detta århundrade
sett själv, deras berättelser är från 1800t.
Mamma sade alltid "Mässan" om Gudstjän-
sten, och "Skript" om det var Sattvards-
gång samtidigt. Här i Hinneröd som
annars stades firas ju även "Julatta" "Otte-
gång" innan 1910, då här var en äldre
kyrkoherde häll denna redan kl 5 på
morgonen numera kl 6 morgonen, lika
så var mässan förr kl halv 11 numera
kl precis elva, "Mamma sade att det
är då alltid nya påfund nu jär-ti-
den" när som mässan flyttades till 11
Här om talade att förr på Söndags-
dagen var det Gudstjänst mässan
förrst och sedan aftonsång efter

ACC. N:R M. 14364:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

i en följd, "man sade att inget ä
dröjare än mässan på Långfreda
En mässa med Våttvädsgång an-
sågs förr mera högtidlig än bara
mässa, vid Våttvädsgång var det
och är så ännu Skriftbetat först.
Inget utspjick mot Judens Otledning
så var det ju de andra stora högti-
derna som led förr och nu anses
för särskilt högtidliga vid Mässan.
Först var omfattade husrusor men
i flock gick till gran kyrkan ofta
för att hära deras Bårter, men detta
färdkammer mera sällan. nu. var
omfattade hur nog det var med
soden att hvar svart kläder led
man och kvinna på Långfredagen
så och alla fyra Bårdagarna, men

ACC. N:R M. 14364:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

denna sod har ryshäat. Prästen nume-
ra färter ej något avseende därpå
men så länge som den gamle kyrko-
herden fäde spirar så var det nog
med svact högtidsdräkt, slutade 1910.
Hömmat omtalade att man gick i
stora sällskap till och från kyrkan
ja på den tiden fanns det ju så kallade
genstigar, om man är i dag går i
muskarna kan man se spår av såda-
na stigar, viloplatserna, här är en
bakeläbbe. Man sade att där ritade
kyrkofolket i baken skugga för
att tjuda på mat med kyrkhus
Man bakade särskilt bröd som
venjälbrödet endast för att ha
med sig som fäde kall fäde kort

till Kyrkan så och brännin, denna
bakstulle heter än i dag Brännins
baken. Så fanns manna Kyrkstolen
Kyrkadalen alla dessamma i par. den
tid då man i stasa följde vilade-
ät-räs-samt hade nyhetsfjärdling
på programet. På vintern så var man
i "boken stugan" dessa plögade var två
en för kallar en för "kvinfalt" men
om sommaren då var det Kyrkagården
I åren 1880 till 85 när som den kyr-
kan i Kinneryd byggdes ja då var
hos ambulat att uti Materialbuden
var det ibland fastligt väse för
där hade man sitt brännin un-
der tiden mässan pågick i sokken
stugan, mest post var det efter
mässe, då såkade man ju sina vän-
met

lekanta. I äldre tider då var det bänk
delningar, var by hade bestående bänk
där de förmästa långt fram, här i
Fornnebyd med den Prästegårdarna i
Skaraps by, och då gick det folket
i grupp in i kyrkan, annars gingo de
alt efter som de komma från från
men Mac antalade att man ej barde
gå in innan det ringt som man
I fall det var några som stannade
utanför i vapenhuset och färdig
lyddt tal eller skatt, då var det kyr-
kostörens skyldighet att avvärja dylikt
Mannas antalade att det var väldiga
uspågärelser om någon råkade att sätta
i andra bänkar än sina. Ofta var
det grupp emellan Skaraps och Echels-
hult med Fornnebyds byar, dessa som

ACC. N:R M. 14364:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

var Rusthåll. Lyckte att de kunde vara
lika goda som Frälsebänderna i Skarps
Här en liten episod som Marianne hade
hört, då hon var boende i Ockelshult
En äldre kvinna i frän Rusthålls gård
hade satt sig i en Skarps bänk, ingen
därifrån ville tillsäga henne något
därom, men däremot fick hon sitta så
väldigt trångt, att hon blev myrke
fästnad på "Skarpinarna" när
så massan var slut och kvinnan
kom för sig själv, kände hon mi-
litära. "Joa då f. l. Skarpinarna de
trängde mig så d. l. i "Kärkan" i da
men fast de är Frälse så är vi Rust-
håll å ja kanske den inte ett så no.
dy dugg." Kryddväxter var almet bruk
lä och konfekt, denna skulle gå bän-
ken

ACC. N:R M. 14364:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7.

ut. Kyrkastäten han skulle se efter lita
af varje, så skulle han med kraft sätta
stäten i galvet, brovid var bänk där
någon satt och sov. Sjuser stöptes
i hemmen, varje matlag skulle lämna
na ljus alt efter hemmans storlek tex.
en fjärdingslande fick lämna dubbel
emat en ätting. Vag är den sodegammal
mal, men den är än i dag bruklig
att när Prästen läser Syndabekänne-
sen samt söndagens Kaloktblor och
Välsingnosen så läjer alla sig ned
emat Psalmbaks stället på bänken.
Begravnings följel förblir sittande
endast när Prästen fattar skowlen
för att Jordfärta stöftett samt då
han låter sanden kenne gängen falla
skota alla i begravnigen järkli

stående dett är vad Norrude en mycket gammal sed. Turnera fins ej någon bänkplacering, men då det är begravning då är de tre främsta bänkar na nere i kyrkan samt tre bänkar nedanför Korsgängen alltid reserverade just för begravningssällskapet, för att under Gædfästningen sitta de där längst fram men sedan man varit vid graven med den døde och går in till Klässan, då sättes de alla sig nedan Korsgängen. Korstalarina är mest för Karfärmandena samt kyrkovärdarna. Här i minneyd har berättats om en äldre Präst som alltid ståt sin predikan med följande "Och så kammet så: n med sitt anhang, och så färstär, och så fär döras

mänskligheten, "aleem amen" nu
när denne Präst lillika så väldigt vad
man kallar "dalemäst" vill säga han
var bapst i näsan. Kanste på grund
av Palper, därför, härdes amen som
"aleem" En hel timma sade Monras att
Prästen predikade, på vintern var det
så långt att jär betnad med den
länga Predikstals liden så plögade
ohärsarna att gå ut, dett halp Prästen
fattade sig Karlare, Färs när kyrkan
saknade Fogel då var det ej heller
någon Klockare ej heller Musik, Sängen
ledes av "veckasta" prästerna eller en-
dast en av dessa, sådana fanr ju flera
dessa skulle även sjunga upp liken
så mestadels göra utfärdstön i Sarghusen
särskilt sjunga gående framför lekfa-
den

ACC. NR M. 14364:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10.

när som denna lämnade sin jerdiska
hemstads. Men i äldre tider så sjöng
almonsketen, alltid med i Gudstjänstens
Psalmer, så att läskunnigheten var
minimal. Men Psalmerna kunde man
mycket väl utantill. Psalmerna varo
ju så många endast 413 rade Psalmer
rest var det en ära att höra tonen över
de andra sjungande. Färböns läsande var
fjurr mycket mera brukligt, men än här-
des det att någon begär en sådan för
något är sedan var här en yngling
som allt hopp var ute för, enligt Dock-
sarens i Ljunby uttalande, då färd-
sarna på hemväg i från Lascrättet kom-
na färla. Prästgärdar gingo dessa in
och bad Prästen att hålla färbön med
menigheten, så blev gjätt, han lever än.

ACC. N:R M. 14364: 11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

11.

Slammars sade att när det är tackrägelser för
löda, då skall man alltid knäppa sina
händer, så detta var nog ett allment
bruk färdantima. Kungörelserna kall-
lades färd för "länga" mässan" Sam-
det alltid är så var det på den tiden
man stannade ej inne i kyrkan
längre än nödvändigt, och kvinnor-
na begära sig fart ut för att tillse
färdkåsten. Blöd smör och brännin på
hemvägen, det var då man hade sina
vilaplatser. Slammars sade att det fanns
kåstar som fullade färdkåst på Blen-
rinet innan de gick in i kyrkan då
måste man antingen köpa eller
låna av någon annan, det ansågs ej
vidare hederligt om det fattades när
man skulle ljuda vid vilaplatserna

ACC. N:R M. 14364:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

17.

och detta skulle kvinnorna ombeslysa
innan männen komma ut ur Kyrkan.
Skäntuttryck som detta färerempel
i dag så var det bedrövtigt. Hurså?
joo den å den ramlade ner från Pre-
dikastolen och bröt lårbenet. Hvar
sade att för alla döda alt efter rang
och rikedom skulle man ge Prästen
likmässa pengar, man kunde då säga
om Prästen fått mer eller mindre alt
efter hans tal. Men detta skodde ej
färrän den söndagen som han upplys-
te huru mycke de givet i Testaments-
ringning för den arlidne och begravde
för Testamentsringning skodde ej färrän
personnen i fråga var jordad, men
detta för ringningen det tillfall Kyrka
men Likmässpengarna Prästens.

ACC. N:R M. 14364:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

13.

Heär ett talerätt sen fardam "Kyrkvärd" går
med yngga här ingen parker Gudske
lov. Studerande samt Prästänkar
plögade att få offer, då predikade
den till Präst studerande mestadels på
Jutabban, detta kallades för alttaroffer
därav kan man förstå, att antingen
Kyrkvärden med häven eller offer vid
altaret var det brukliga
Den som varit i Kyrkan hade komma
ihåg vilken Psalm som varit gradual-
psalmen samt var i Biblen som Prästen
hade reall sitt ingångord annars fick
man skämmas. Andagtslunderna uti
församlingen var ej här några förrän
på senare år, utan endast Hilsföreläsa
i oktober å November, och dess mestadels
för mantalssyggißernas skull men på

Samma gång passade Prästen på att för-
håra menigheten i Kristensdomskun-
skap, men numera är det predikan
i hemmet an Prästen. Namnet omtalade
att nattvardsgång var beständigt varje
"läpp" (ett är fyra läppar) så och på
någon när som konfirmanderna för
fjärta gång gingo till nattvards samt
på kyrkan den söndagen som firades för
Allhelgonadag. Ej endast vid sjukdom
övers ifall någon skulle i hakte på
vatten å bröd, berättade Prästen dessa
i hemmet, det kallas ej för nattvards-
gång om någon får vin och bröd hemma
utan "berätta" vinet bladet brödet
oblaten. Vi förestår vinet kallades blad
oblaten brö" före 1930-talet var seden
den att minst tre minuter före

skrifteballets bärjan skulle man gå
in i sakrestigan för att låta anteckna
sig, eller om det var hustrun och barn
även dessa. För skriftermål plögades
ej något färd, om det var så fick detta
ske i enrum med Prästen, sådana
kallades för skrifta, ifall en ougif
kvinna framfött ett barn, lagt det i
"kamm", tagit det samma av dagen (När om-
talade, att en flicka som hade flera
äktta barn vilka kunnat pikta taga
rädnad om, så han åter syntes vara
i gränd, färdnades så att Prästen
skulle i enrum skrifta henne, Prästen
var godnadig fästod nog att dett ej
hulfs, Sade därför endast till henne,
Kan du ej ^{helt} bli va gift din starkare!
För det behöfde du, vet att dett ej härt
(till förgärd men.)

ACC. N:R M. 14364:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16.

Jag mycke nog, man sade då, inte
kan jag gå till Skift, tafta kalas det mat
vadder får, gå till Skift, som inte har
några snygga kläder i svart. Man om-
lade att i hemmet ungdomar då fick
ingen gå fram med kappankraften
på, utan i bara klädningen liksom
manfalken i en dast kostym, Budklä-
ning och bevakostym, hots Vårduken
är ett båd gammalt och än i dag bruk-
ligt nödvändigt. Mannar sade att man
alltid satt i bänkar mitt i un-
der Predikstolen, men numera är
det ej noga vilken färg kläderna
har, ej heller var man sitter.
Man och husen gick till hysa från
karnen pinga, gå färrig själva
då ungdomar vara ett hantkläpär.

sig själva pråkarna gick ej när som
flickorna gunga. Som sagt varje grupp
kallades för "Hänkle", om det blev
fullt vid Altarrunden, så var det
helt hänkle i annat fall halvt.
Frägnel vid Altarrunden blir det ej,
för om ej alla fingrar som så hade
dessa påtta sig i Karstälarna till
nästa "Hänkle" nämner har ombudet
att för länge sedan fanns det någon
som med tungan fast tryckte obla-
ten i gommen medan han svalde
"Bladet" rinit, sedan tog han lit
brödet i näsduken, man hade att
därmed kunde man göra halldan
på särskild god tur med palka
färad samt stämna blad,
Man kunde att om man ej kunde

sig eller nej djupt, så hade man
att vår Hæere strappade dessa med
sorg eller sjukdom så att de fingo
läsa sig i skrift innan dessa
ginga till "skrift" nästa gång.
Man har hört om talat att den söndag
som det var förra gången "skrift"
då hade ingen något bränvin
med sig till kyrkan, man hade
ej suppa, eller var högljud en sådan
högkårsdag. I fall det är någon
sjuk som är döende så kallas
Prästen dit till denne. Man säger
han kan vil bli en "berättad"
innan slutet. Något annat namn
är Sockenkrälen, har jag ej hört
nej jag har aldrig hört om talat
att någon mening man skulle känt
viss?